

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามทฤษฎีของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน , ผู้บริหารสถานศึกษา และกรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 สรุปผลได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในทฤษฎีของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน , ผู้บริหารสถานศึกษา , กรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

1.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามสถานภาพในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และขนาดโรงเรียน

1.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทฤษฎีของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร และ กรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนครู

2. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ทำการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้แทนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนผู้ปกครองและผู้แทนผู้ทรงวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2548 ทุกโรงเรียน จำนวนอย่างละ 200 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้แทนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนผู้ทรงวุฒิ , ผู้บริหารสถานศึกษา , กรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2548 ทุกโรงเรียน จำนวนอย่างละ 132 คนใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

2) นำหนังสือจากสำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

3) ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนจำนวน 132 โรงเรียน 396 ฉบับ ได้รับคืนและถูกต้องครบสมบูรณ์ 132 โรงเรียน จำนวน 396 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามการบริหารงานอันประกอบด้วยงานวิชาการ งานบุคลากร งานด้านงบประมาณ งานบริหารทั่วไป โดยการใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากแบบสอบถามเป็นรายชื่อแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยายผลการศึกษา

การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำแนกตาม สถานภาพตามบทบาทในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และขนาดโรงเรียน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาเพื่อคำนวณค่าทดสอบเอฟ (F-test) และทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

ส่วนควรคิดเห็นและข้อเสนอแนะนำมาวิเคราะห์เนื้อหาแล้วประมวลผลและนำเสนออยู่ในลักษณะการบรรยาย

5. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามทฤษฎีคณะกรรมการสถานศึกษา, ผู้บริหารสถานศึกษา และกรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 สรุปได้ดังนี้

ข้อ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกได้ดังนี้ จำแนกตามสถานภาพตามบทบาทในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.33 และกรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนครู คิดเป็นร้อยละ 33.33 จำแนกตามโรงเรียน ได้แก่ ขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 58.1 ขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 14.1 และขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 6

ข้อ 2 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สรุปได้ดังนี้

1) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในทฤษฎีของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า การบริหารงานทั่วไปมีค่าคะแนนสูงสุด รองลงมาคือการบริหารงานบุคคล และการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ ส่วนการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำสุด

2) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในทฤษฎีของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ด้าน การบริหารงานวิชาการ พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จัดให้มีการวัดผลและประเมินผลการสอนของนักเรียนแต่ละภาคเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือบทบาทในการจัดทำทะเบียนวัดผลและประเมินผลนักเรียน และบทบาทดำเนินการให้มีการออกเอกสารหลักฐานการศึกษาตามแบบที่กระทรวงศึกษาธิการและสถานศึกษากำหนด ส่วนบทบาท กำหนดให้มีการเทียบโอนรายวิชาเรียนกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนทั้งวิชาชีพและวิชาเลือกมีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำสุด

3) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในทรรศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิษฐ์ เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด รองลงมาคือบทบาทส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนางานเพื่อใช้ประกอบการเลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้น และบทบาทควบคุมดูแลการบริหารบุคลากรภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย กฎระเบียบ ข้อบังคับหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนบทบาทการมีส่วนร่วมส่งเสริมในการสรรหา บรรจุ แต่งตั้งบุคลากรภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำสุด

4) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในทรรศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิษฐ์ เขต 1 ด้านการบริหารงานงบประมาณ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สนับสนุนให้มีการจัดตั้งงบประมาณหรือจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด รองลงมาคือการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อ-จ้าง ควบคุมการก่อสร้างตรวจการจ้าง-รับครุภัณฑ์ ส่วนบทบาทการดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขรายการครุภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำสุด

5) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในทรรศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิษฐ์ เขต 1 ด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่งเสริมให้มีการจัดอาหารกลางวัน บริการด้านสุขภาพร่วมมือกับชุมชน ช่วยกันป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด รองลงมาคือการ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมกันทำความสะอาดบริเวณสถานศึกษา ส่วนบทบาทจัดให้มีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำสุด ตามลำดับ

ข้อ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 จำแนกตามสถานภาพตามบทบาทในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 จำแนกตามสถานภาพตามบทบาทในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยภาพรวม และรายด้านการบริหารงานทุกด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

1) การบริหารงานโดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทาง การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 การบริหารงานโดยภาพรวม มากกว่า คณะกรรมการสถานศึกษาภายนอก

2) การบริหารวิชาการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทาง การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 การบริหารงานวิชาการ มากกว่า คณะกรรมการสถานศึกษาภายนอก

3) การบริหารงานบุคคล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทาง การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล มากกว่า คณะกรรมการสถานศึกษาภายนอก และกรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนครู

4) การบริหารงานงบประมาณ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทาง การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ด้านการบริหารงานงบประมาณ มากกว่า คณะกรรมการสถานศึกษาภายนอก

5) การบริหารงานทั่วไป พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทาง การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ด้านการบริหารงานทั่วไป มากกว่า คณะกรรมการสถานศึกษาภายนอก

ข้อ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 จำแนกขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม ผู้ที่สังกัดโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานบุคคล และ การบริหารงานงบประมาณ เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

- 1) ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ผู้สังกัดโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล มากกว่า โรงเรียนขนาดเล็ก
- 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่า ผู้สังกัดโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ด้านการบริหารงานงบประมาณ มากกว่า โรงเรียนขนาดเล็ก

ข้อ 5 ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามทฤษฎีของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน , ผู้บริหารสถานศึกษา , ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ได้แสดงข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

ด้านวิชาการ ควรนำเสนอผลงานนักเรียนอย่างต่อเนื่องในรูปแบบต่างๆ การปฏิรูปการศึกษาควรเร็วกว่านี้ เพราะทำให้งานวิชาการล่าช้า ควรจัดสรรเวลาในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีแบบ ป.พ. ต่างๆ เหมือนกันทุกสถานศึกษา จัดหลักสูตรให้กระชับแต่ได้ผลตรงตามหลักสูตร ให้มีการจัดการนิเทศการเรียนการสอนให้สม่ำเสมอ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นควรมีคณะทำงานระดับตำบล

การบริหารบุคคล ควรพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ สร้างความมั่นใจในความเจริญก้าวหน้าแห่งวิชาชีพครู จัดให้มีครูครบชั้นทุกโรงเรียน และจัดครูมาสอนตรงตามวิชาเอก

การบริหารงบประมาณ สนับสนุนงบประมาณในเรื่องสื่อการเรียนการสอน สนับสนุนงบประมาณในเรื่องสิ่งปลูกสร้าง จัดสวัสดิการในรูปแบบความจำเป็นพื้นฐานแก่ครูและนักเรียน ควรจัดงบประมาณพัฒนาการเรียนการสอนเพิ่มให้เพียงพอ

การบริหารงานทั่วไป จัดเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานด้านธุรการ-การเงินเฉพาะ บุคลากรมีจำนวนน้อย ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

6. อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสามารถอภิปรายผลดังนี้

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้ง 4 ด้าน พบว่าบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับที่มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้บริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่จึงทำให้ผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับมาก และในรายชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก กับมากที่สุด มีอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ คือ กำหนดให้มีการเทียบโอนรายวิชาเรียนกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนทั้งวิชาชีพและวิชาเลือก (การบริหารวิชาการ) ส่วนข้อมีส่วนส่งเสริมในการสรรหา บรรจุ แต่งตั้งบุคลากรภายในสถานศึกษา (การบริหารงานบุคคล) และข้อดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขรายการครุภัณฑ์ (การบริหารงานงบประมาณ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทางคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอาจมองว่าในเรื่องการเทียบโอนการเรียนนี้ส่วนใหญ่ในการปฏิบัติงานจะเป็นหน้าที่ของครู ผู้บริหารหรือโรงเรียนโดยตรง จึงทำให้ข้อนี้เข้ามามีส่วนร่วมน้อยผลการวิเคราะห์จึงออกมาอยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจำแนกตามสถานภาพตามบทบาทในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา และกรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนครู โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ หลังการทดสอบความแปรปรวน ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method) ระหว่าง คณะกรรมการสถานศึกษาภายนอก ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนครู ด้านรวม และรายด้านทุกด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความ

คิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทาง การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1 แตกต่างกับ คณะกรรมการสถานศึกษาภายนอก

ทั้งนี้ ตามสถานภาพในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนต่างๆ ย่อมรู้
บทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทการบริหาร
โรงเรียนแต่ละด้านดีมากน้อยเพียงใด และผู้บริหารยังใช้อำนาจในการบริหารงานโดยไม่กระจาย
อำนาจ ไม่ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินการตลอดจนถึงการตรวจสอบ จึงทำ
ให้ผลออกมาแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทัย บุญประเสริฐ (2545) ที่ได้ทำการวิจัย
เรื่อง การกระจายอำนาจด้านการศึกษาในประเทศไทย พบว่า การกระจายอำนาจบริหารจัดการทาง
การศึกษาของไทย ยังคงจะต้องเผชิญกับปัญหา และอุปสรรคที่ทำนายการดำเนินการเปลี่ยนแปลงอีก
มากทั้งด้านปรับกระบวนทัศน์ (Paradigm) ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา แนวการกระจายอำนาจการ
บริหารจัดการทางด้านการศึกษา ทั้งด้านโลกทัศน์ (World View) และวิสัยทัศน์ (Vision) ของ
ผู้บริหารด้านการปรับเปลี่ยนระบบบริหารจัดการศึกษาในส่วนต่างๆ สู่ระบบที่สอดคล้องกับทิศ
ทางการปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งพฤติกรรมการบริหารและผลประโยชน์เชิงการเมือง และประโยชน์
ที่ไม่เปิดเผยอย่างอื่น และที่สำคัญคือการเห็นคุณค่าของการศึกษาที่มีใช่เป็นในเพียงรูปแบบ
(Appearance) ที่มีก็จะละเลย ไม่ใส่ใจถึงสาระสำคัญ (Substance) ทางด้านการศึกษา ตลอดจนการใส่
ใจอย่างจริงจังถึงผลจากจัดการศึกษาที่จะเกิดขึ้นต่อสังคมโดยรวม และประเทศชาติในอนาคต

ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้
โรงเรียนเป็นฐานจำแนกตาม ขนาดของโรงเรียนพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทั้งนี้
อาจเนื่องมาจาก การได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ทำให้บทบาท
ของผู้บริหารสถานศึกษามีงานที่จะต้องบริหาร 4 ด้าน ซึ่งเหมือนกันทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง
ใหญ่ การยึดนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และการกระจายอำนาจการศึกษา และการมีคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของทุกโรงเรียน ได้กำหนดบทบาท หน้าที่ไว้อย่างชัดเจน และนำมายึดถือ
ปฏิบัติอย่างเคร่งครัด จึงทำให้ความเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามการบริหารสถานศึกษาตาม
แนว พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จึงมีเจตนารมณ์ที่จะให้มีการบริหารการศึกษาในรูปแบบที่
มีการกระจายอำนาจ ซึ่งได้ระบุไว้ในมาตรา 39 ว่า “ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการ
จัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยัง
คณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา
ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” นอกจากนี้ยังให้มีการบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการโดยให้มี
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นด้วย ซึ่งได้ระบุไว้ในมาตรา 40 ว่า “ให้มีคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษา

เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ”

การศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานการบริหารงานวิชาการนั้นในเรื่องหลักสูตรควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องการพัฒนาของประเทศ แบบ ป.พ.ต่างๆ ควรจัดทำให้เหมือนกันทุกสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่นต้องมีคณะกรรมการควบคุมอย่างใกล้ชิดและมีมาตรฐานกลางควบคุม ทั้งนี้จากการรายงานการศึกษาของคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาระบุปัญหา มาตรฐานการศึกษาขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการบริหารบุคคล ปัจจุบันมีปัญหามากที่สุด คือ การขาดแคลนครู การพัฒนาครู การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรเรียนให้ยัคนักเรียนเป็นสำคัญ การสร้างความมั่นใจในความเจริญก้าวหน้าแห่งวิชาชีพ และจัดครูให้ตรงกับวิชาเอกตรงตามที่เรียนมา ด้วยเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น ได้เห็นความสำคัญของการศึกษา จึงได้กำหนดให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งจะส่งผลทำให้การศึกษาของชาติสู่ความสำเร็จยิ่งขึ้น

ด้านการบริหารงานงบประมาณ ควรจัดสรรเงินประมาณในการพัฒนาสื่อการเรียนของนักเรียนให้ทันสมัย เงินอุดหนุนทั่วไป (รายหัวนักเรียน) จะต้องเพิ่มให้มากกว่าที่เป็นอยู่ปัจจุบัน การบริหารงบประมาณของโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสินทรัพย์ การเงินการบัญชี และการพัสดุในรูปแบบของการบริหารงานประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance-Based Budgeting) โดยมีหลักการที่เป็นจุดเน้นในโรงเรียน ค่าใช้จ่ายควมมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตรวจสอบได้ และมีมาตรฐานชี้วัดผลการดำเนินงานทั้งผลผลิตและผลผลิต ทั้งภาครัฐ เอกชน ต่างให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกแขนงจึงมีการระดมทรัพยากรอย่างมากสู่การศึกษาโดยมีจุดหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านการศึกษา

ด้านการบริหารทั่วไป ปัจจุบันงานบริหารทั่วไป ต้องใช้ครูมาทำหน้าที่จึงมีปัญหาเวลาชั่วโมงการสอนของครูต้องทิ้งนักเรียนมาทำงานด้านธุรการ ในส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดศึกษาจะต้องให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้นและมีส่วนกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนตนเองจะทำให้โรงเรียนจัดการศึกษาตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างแท้จริง

7. ข้อเสนอแนะของการวิจัย

จากข้อค้นพบและการอภิปรายผลที่นำเสนอไปแล้วนั้น เพื่อให้งานวิจัยนี้เกิดประโยชน์สูงขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของการวิจัยดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากข้อค้นพบของการวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้เรียนเป็นฐานตามทฤษฎีของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากข้อค้นพบของการวิจัยที่พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้เรียนเป็นฐานอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นหัวหน้าหน่วยงาน จึงควรให้ความสำคัญในการบริหารงานโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นการร่วมมือร่วมใจและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายมากขึ้น ทำให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมด้วย

2. จากข้อค้นพบในรายชื่อ ที่พบว่า มีอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ คือ กำหนดให้มีการเทียบโอนรายวิชาเรียนกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนทั้งวิชาชีพและวิชาเลือก (ด้านวิชาการ) ส่วนข้อมีส่วนส่งเสริมในการสรรหา บรรจุ แต่งตั้งบุคลากรภายในสถานศึกษา (ด้านบุคลากร) และข้อดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขรายการครุภัณฑ์ (ด้านงบประมาณ) ทุกข้อเป็นหน้าที่การปฏิบัติเป็นของครูผู้บริหารโดยตรง ดังนั้นหากจะให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือองค์กรชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องนี้ ควรมีการร่างระเบียบ กฎเกณฑ์ ร่วมกัน เพื่อให้มีระเบียบที่ชัดเจนเป็นของโรงเรียน โดยมาจากหลายฝ่ายร่วมกันคิด แต่ให้โรงเรียนเป็นเจ้าภาพหลักในการดำเนินการตามระเบียบของทางราชการ ส่วนการศึกษาบางรายชื่อที่ผู้บริหารมีบทบาทน้อยควรจะต้องให้ความสำคัญกับบทบาทในเรื่องนั้นให้มากยิ่งขึ้นเช่น บทบาทการบริหารงานวิชาการที่ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทอยู่ในอันดับท้ายสุดเห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหาทางแก้ไขเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการทุกสถานศึกษาให้เห็นความสำคัญเพราะงานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษาที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

3. จากข้อค้นพบของการวิจัยที่พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามสถานภาพตำแหน่งประสบการณ์ และ ขนาดโรงเรียน แตกต่างในด้านบุคลากร และด้านงบประมาณทั้ง 3 ตัวแปร

ดังนั้นผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในการบริหารงานบุคคลให้ทำงานตามความสามารถและอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการจัดหางบประมาณมาใช้ในการจัดการ โดยการอาศัยความร่วมมือจากชุมชนเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรืออาจศึกษาตัวแปรให้หลากหลายขึ้นเพื่อศึกษาและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้วย หรืออาจศึกษาเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่เป็นจริงก็ได้

2. ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก็จะได้ข้อมูลเชิงลึกกว่าเดิม ส่วนในด้านการศึกษามหาวิทยาลัยควรใช้วิธีเฝ้าสังเกตพฤติกรรมมากกว่าการใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจทำให้ค้นพบพฤติกรรมใหม่ๆ ที่แตกต่างเพิ่มขึ้น

3. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรพิจารณาถึงรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่การบริหารงานวิชาการในเชิงลึกเพื่อค้นหาปัญหาทางด้านวิชาการของสถานศึกษาเพื่อจะได้ข้อมูลที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานวิชาการในอนาคตให้คุณภาพมากขึ้นและเพื่อให้เกิดผลกับสถานศึกษานอกจากจะได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วจะต้องให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมต่อไป